

Monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli ry:n kannanotto valtioneuvoston demokriatiapoliittisen toimintaohjelman valmisteluun

Monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli ry on tällä hetkellä 87 jäsenjärjestön yhteistyöelin. Yksi Moniheli ry:n keskeisistä tavoitteista on maahanmuuttajien yhteiskunnallisen aktiivisuuden edistäminen.

Valtioneuvoston demokriatiapoliittisen toimintaohjelman hankeluonnoksessa todetaan demokriatiapoliittisen selonteon mukaisesti suomalaista demokriatiaa suurimmin uhkaaviksi tekijöiksi äänestysaktiivisuuden laskeminen ja osallistumisen eriarvoistuminen. Moniheli ry haluaa korostaa, että osallistumisen eriarvoistumisessa maahanmuuttajat ovat usein kaikista heikoimmassa asemassa. Tutkitusti merkittäviä eriarvoistumiseen vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa koulutus ja sosioekonominen asema, jotka ovat usein alhaisimpia juuri maahanmuuttajaväestössä. Lisäksi maahanmuuttajat ovat usein lähtöisin maista, joissa heillä ei ole ollut mahdollisuutta kasvaa demokriatiassa eikä siten tuntea sen periaatteita. Päinvastoin, usein kokemukset lähtömaan väitetystä demokriatiasta ovat hyvin negatiivisia ja pahimmassa tapauksessa jopa traumaattisia. Näin ollen todellisen kansanvallan periaatteita tai vaikutusmahdollisuuksia ei tunneta eikä niihin luoteta, jolloin usko yhteisiin asioihin vaikuttamiseen ja osallistumisen aste jäävät heikoiksi.

Suomessa maahanmuuttajien poliittinen aktiivisuus onkin huomattavasti vähäisempää kuin kantaväestön. Esimerkiksi vuoden 2012 kuntavaaleissa maahanmuuttajien äänestysprosentti koko Suomea tarkastellessa oli noin 20 prosenttia. Moniheli ry pitää erittäin hyvänä, että toimintaohjelman luonnoksessa nostetaan esille perustuslakivaliokunnan esitys, jonka mukaan eri väestöryhmien välillä olevien osallistumiserojen tasoittuminen ja äänestysaktiivisuuden nostaminen pitää saada Suomessa vähintään muiden Pohjoismaiden tasolle. Tavoitteen saavuttamiseksi Moniheli ry kuitenkin toivoo, että toimintaohjelmaan sisällytettäisiin nykyistä konkreettisempia toimenpiteitä maahanmuuttajien demokraattisen osallisuuden edistämiseksi.

Moniheli ry esittää, että toimintaohjelmassa huomioitaisiin demokriatiakasvatuksen osalta paremmin myös aikuiset maahanmuuttajat. Toimintaohjelman luonnoksessa todetaan koulutuksen keskeiseksi tehtäväksi antaa kaikille kansalaisille toimintavalmiudet yhteiskunnalliseen ja poliittiseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Tämän ei tulisi koskea ainoastaan lapsia ja nuoria vaan myös maahanmuuttajia, joille tulee taata riittävät mahdollisuudet saada tietoa kansalaisvaikuttamisesta. Moniheli ry korostaa maahanmuuttajien demokriatiakasvatuksessa järjestöjen merkittävää asemaa sekä eri sektorien välistä yhteistyötä, esimerkiksi järjestöjen ja kuntien välillä.

Esimerkiksi maahanmuuttajien demokriatiakasvatusta tukevista hankkeista Moniheli ry nostaa koordinoimansa Kaikkien vaalit 2017 -kuntavaalikiertueen. Hankkeen avulla lisätään tietoa yhteiskunnallisesta osallistumisesta, innostetaan äänestämään sekä pyritään aktivoimaan asiallista keskustelua maahanmuuttoon liittyvistä asioista. Monihelin koordinoimassa maahanmuuttajien yhteiskunnallista osallistumista edistävässä iCount -hankkeessa huomattiin, että yhteyttä poliittisen päätöksenteon ja oman elämän arjen välillä on usein haasteellista ymmärtää. Esimerkiksi kiertäessämme puhumassa osallistumisen merkityksestä kotoutumiskoulutuksissa, kysimme joukolta naisia, kuinka moni on kiinnostunut politiikasta: yksikään käsi ei noussut. Kysyessämme kiinnostusta esimerkiksi siihen, mitä kieliä lapsille opetetaan koulussa, nousi jokaisen käsi ylös. Tarvitaan siis paitsi tehokasta tiedotusta, myös konkreettisen tason keskustelua siitä, miten yhteiskunnallisella osallistumisella voidaan vaikuttaa arkisiin, omaa elämää koskeviin asioihin. Tässä valistustyössä ja tiedon jakamisessa kansalaisjärjestöt – erityisesti maahanmuuttajajärjestöt – ovat merkittävässä asemassa.

Maahanmuuttajaväestön yhteiskunnallinen osallistuminen paitsi mittaa kotoutumisen onnistumista, se myös kertoo demokratian tilasta kokonaisuutena. Yhteisenä tehtävänä on pitää huolta siitä, ettei Suomi luisu syvemmin kuiluun, jossa yhteiskunnallinen osallistuminen on vain harvojen yksinoikeus. Kuten toimintaohjelman valmistelussa todetaan, tuo monimuotoisuus demokratiaan uutta elinvoimaa.

Riitta Salin
toiminnanjohtaja, Moniheli ry

Margareta Tahvanainen
projektikoordinaattori, Moniheli ry